

แผนการสอนกับการสอนภาษาอังกฤษ

พัชรินทร์ แกะสุวรรณ*

แผนการสอน (lesson plan) เป็นการวางแผนเพื่อเตรียมตัวก่อนที่จะสอนในชั้นเรียน ความสำคัญของการทำแผนการสอน Huebener (1989 : 118) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของแผนการสอนไม่สามารถแสดงออกมาอย่างชัดเจน แผนการสอนของผู้สอนเปรียบเหมือนพิมพ์เขียวของวิศวกรการก่อสร้าง แผนการสอนเป็นสิ่งที่เราคาดหมายในการสอนว่า ในสถานการณ์จริงจะเป็นเช่นไร เช่นเดียวกับ Gower, Phillip and Walter (1995 : 175) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแผนการสอนไว้ว่าแผนการสอนเป็นแนวทางในการเตรียมตัวในการสอนว่าเราควรจะสอนอะไร ใช้อุปกรณ์อะไร และควรเตรียมตัวอย่างไร

ในความเป็นจริงผู้สอนมีประสบการณ์และมีความชำนาญในการสอนจะมีแผนการสอน ในเรื่องที่จะสอนเตรียมไว้ในสมองเรียบร้อยแล้ว ไม่จำเป็นที่จะต้องเขียนเป็นขั้นตอนลงในกระดาษ ผู้สอนสามารถจัดการกับวิชาที่จะสอนได้จากประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม ดังนั้นการจัดเตรียมแผนการสอน จึงไม่จำเป็นจะต้องเขียนเป็นขั้นตอนลงในกระดาษเสมอไป แต่การเขียนแผนการสอนลงในกระดาษยังมีความจำเป็นสำหรับผู้สอนที่ยังขาดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการสอน (Huebener, 1989 : 118)

ประโยชน์ของการมีแผนการสอน

Huebener (1989 : 118) ได้กล่าวไว้ว่าการเขียนแผนการสอน จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนที่ยังไม่มีประสบการณ์ในการสอน ซึ่งจากประสบการณ์ในการทำแผนการสอนของผู้เขียน การจัดเตรียมแผนการสอนเปรียบเหมือนเป็นแนวทางให้สามารถมองเห็นภาพในการสอนและยังช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนในแต่ละครั้ง นอกจากนั้นยังช่วยให้การบริหารเวลาของผู้สอนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

ประโยชน์ของแผนการสอน มีดังนี้

1. เพื่อบ่งชี้จุดมุ่งหมายเฉพาะที่ต้องการให้นักเรียนได้รับจากการเรียน
2. กำหนดอุปกรณ์ในการสอนว่ามีอุปกรณ์ใดบ้างที่จำเป็น
3. บ่งชี้กระบวนการที่จำเป็นในการสอน
4. ลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์กันของเนื้อหาและกระบวนการสอนในแต่ละส่วน
5. ทำให้กระบวนการในการสอนอยู่ในความควบคุม
6. ช่วยในการพัฒนาการสอนในครั้งต่อไปให้ดีขึ้น เพราะแผนการสอนเป็นเครื่องมือช่วยเตือนความจำว่าผู้สอนได้ทำอะไรไปบ้างในการสอนแต่ละครั้ง สิ่งใดที่เป็นข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข ทำให้ผู้สอนสามารถแก้ไขได้ในการสอนครั้งต่อไป

(huebener, 1989 : 119; Gower, Phillip, and Walter, 1995 : 175; Dangerfield, 1968:18)

* นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลักษณะของการวางแผนการสอนที่ดี

แผนการสอนที่ดี จะต้องประกอบไปด้วยสิ่งที่จำเป็นดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายในการสอน (Aims)

การที่ผู้สอนจะสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายได้ ผู้สอนต้องวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนก่อนว่านักเรียนมีความรู้ภาษาอังกฤษระดับใด หรือนักเรียนมีจำนวนกี่คน ฯลฯ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนได้อย่างถูกต้อง (Huebener, 1989 : 119; Gower, Phillip, and Walte, 1995: 175; Dangerfiels, 1968: 18; Allen, and Valette, 1977: 29-33; River, 1968: 371-375)

จากประสบการณ์ของผู้เขียน การวางจุดมุ่งหมายนั้นจะต้องวางแผนไว้อย่างชัดเจนในแต่ละครั้งว่าจะต้องการให้นักเรียนได้รับอะไรจากการสอน ตัวอย่างเช่น เพื่อให้นักเรียนสามารถบอกทิศทางของสถานที่ที่กำหนดโดยใช้รูปแบบประโยคภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ได้ หรือเพื่อต้องการให้นักเรียนสามารถบรรยายลักษณะของบุคคลที่ต้องการกล่าวถึงโดยใช้รูปแบบประโยคภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ได้ เป็นต้น

Allen and Valette (1977: 32) ได้เสนอการวางจุดมุ่งหมายในการสอนโดยใช้รูปแบบเปอร์เซ็นต์เป็นตัวช่วยแบ่งเนื้อหาในการสอน ตัวอย่างเช่นในการสอนหลักไวยากรณ์และการสนทนาในชั้นเรียนจะถูกแบ่งออกเป็น 70% control of grammar, vocabulary, and pronunciation โดยแบ่งออกเป็น

15% oral control of grammar

20% written control of grammar

10% oral control of vocabulary

15% written control of vocabulary

10% pronunciation

30% communication skill

20% listening, speaking and conversation

10% reading and composition

Gower, Phillip, and Walter (1995:176) ได้กล่าวถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายว่านอกจากจะมีจุดมุ่งหมายหลักในการสอนแล้วอาจจะมีจุดมุ่งหมายรอง ๆ ลงมาได้ อีก เช่น จุดมุ่งหมายหลักว่า เพื่อให้นักเรียนสามารถบอก

ทิศทางของสถานที่ที่กำหนดโดยใช้รูปแบบประโยคภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ได้ จุดหมายรองอาจเป็นเพื่อให้นักเรียนรู้คำศัพท์ในการเรียกชื่อสถานที่ต่างๆ หรือเพื่อให้นักเรียนสามารถพูดประโยคที่ใช้บอกทิศทางได้ ในการกำหนดจุดมุ่งหมายหลักนั้นเป็นเหมือนการกำหนดจุดมุ่งหมายขั้นต่ำที่นักเรียนควรจะได้รับการเรียน เพราะว่าการสอนเนื้อหาที่สอนควรมีความต่อเนื่องกัน ดังนั้นเราจึงจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายพื้นฐานที่นักเรียนจะต้องได้จากการเรียน เพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนระดับสูงขึ้นไป ส่วนจุดมุ่งหมายรองนั้นเป็นการกำหนดเพื่อเป็นแนวทางให้สามารถไปถึงจุดมุ่งหมายหลัก หรือเพื่อเพิ่มเติมความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการสอนให้กับนักเรียน

2. กระบวนการในการสอน (Procedure)

ผู้สอนจะต้องมีการจัดเตรียมขั้นตอนกระบวนการสอนไว้ก่อนมีการสอนจริงเพื่อไม่ทำให้เกิดความสับสน ดังนั้นการจัดทำกระบวนการสอนจึงอาจจัดทำแบบเป็นลำดับขั้นตอนในการสอนว่าผู้สอนควรจะเริ่มสอนจากอะไรเป็นอันดับแรก อะไรเป็นอันดับต่อมา การกำหนดขั้นตอนในการสอนนั้นจะต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมายในการสอนที่ได้วางไว้

Gower, Phillip, and Walter (1995:176) กล่าวถึงการกำหนดขั้นตอนในการสอนไว้ว่ามีความสัมพันธ์กับเรื่องต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยในการสอน เช่น ระยะเวลาในการสอนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนในแต่ละช่วง ดังนั้นในการจัดทำกระบวนการสอนเราอาจจะใช้การตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการจัดเตรียมกระบวนการสอน ตัวอย่างคำถามที่น่าสนใจ เช่น

How much time do I have ?

Approximately how will I divide up the lesson into stages?

How much time will each stage take?

What will be the aim of each stage?

How will the stages be link?

จากประสบการณ์การสอนของผู้เขียน บางครั้งในการสอนอาจเกิดปัญหาเฉพาะหน้าขึ้นมาได้ ดังนั้นการที่เราวางแผนการสอนกับเรื่องเวลาที่ใช้ในแต่ละช่วงควรมีความยืดหยุ่น เราไม่ควรยึดติดกับแผนการสอนและเวลามากเกินไป

3. ทฤษฎีและกิจกรรมการสอน (Approach (es) and Activities)

ทุก ๆ บทเรียนสามารถใช้ทฤษฎีการสอนและกิจกรรมได้หลากหลาย รูปแบบวิธีการ แต่ไม่สามารถบอกได้ว่าทฤษฎีใดหรือกิจกรรมใดที่ดีที่สุดเหมาะสมที่สุด ที่จะใช้ในการสอนสำหรับผู้สอน การใช้ทฤษฎีและกิจกรรมการสอนในแต่ละครั้งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่างเช่น ระดับความรู้ของนักเรียนในชั้น, ระดับอายุของนักเรียน, เชื้อชาติ, ภูมิหลังทางวัฒนธรรม, หนังสือที่ใช้ในการสอน ฯลฯ ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามการใช้ทฤษฎีและกิจกรรมการสอนแบบใด สิ่งที่ต้องคำนึงถึงที่สุดก็คือ ทำอย่างไรให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการสอนได้ (Huebener, 1989: 118)

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ใช้ในการสอน มีจุดมุ่งหมายในตัวเอง ซึ่งผู้สอนสามารถเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับการสอนของตนเองและนักเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้เช่นถ้าต้องการฝึกให้นักเรียนสามารถแยกความแตกต่างระหว่างเสียง /s/ กับเสียง /z/ ที่ใช้บ่งว่าคำศัพท์ที่เป็นพหูพจน์ ผู้สอนควรจะเพิ่มกิจกรรมการฟังให้มากขึ้น (Allen, and Valette, 1977:31)

Valle (1995:58) ได้กล่าวถึงการใช้กิจกรรมการสอนพวกเกมส์ต่าง ๆ ในการสอนไว้ว่าครูควรมีระดับในการใช้กิจกรรมเหล่านี้ เพราะถ้ามีการเล่นเกมตลอดเวลาที่สอนนักเรียนก็อาจจะสนุกในตอนแรกแต่ต่อมา นักเรียนจะคิดว่าผู้สอนไม่ได้สอนความรู้ให้กับพวกเขาอย่างที่ต้องการ ดังนั้นผู้สอนจึงควรระมัดระวังในการใช้กิจกรรมเหล่านี้ ไม่ควรใช้ปริมาณที่มากเกินไป

4. สื่อการเรียนการสอนและอุปกรณ์ในการสอน (Materials, aid and equipment)

อุปกรณ์นั้นถือเป็นเครื่องมือของผู้สอนเพื่อช่วยในการสอนให้มีประสิทธิภาพ สื่อการสอนต่าง ๆ จะช่วยสร้างความสนใจของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการใช้ภาษาอย่างเป็นธรรมชาติ และยังช่วยในการสร้างบรรยากาศในการเรียนที่ดี เมื่อผู้สอนสามารถเลือกอุปกรณ์ที่จำเป็นได้แล้ว อุปกรณ์ทุกอย่างจะต้องมีการเตรียมพร้อมไว้ล่วงหน้าก่อนจะมีการสอน เช่น ถ้าจำเป็นต้องเปิดเทปให้นักเรียนฟัง ผู้สอนควรเตรียมเทปไว้ว่าจะเป็นช่วงไหน

หรือหนังสือที่จะใช้ในช่วงหน้าใด เพื่อไม่ให้เสียเวลากับการจัดเตรียมอุปกรณ์และเป็นการจัดจังหวะการสอนของผู้สอน (Dangerfields, 1986:18)

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539: 227) ได้เสนอแนวทางการใช้สื่อการสอนไว้ว่าควรเป็นสื่อซึ่งเป็นของจริง (Authentic Material) เช่นการใช้ข้อความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ เมนูอาหาร ตารางเวลารถไฟหรือเครื่องบิน แลบบันทึกภาพ ภาพที่เป็นชุด เป็นต้น สื่อการสอนที่นำมาใช้แต่ละคาบควรเลือกให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ในการใช้ภาษาที่กำหนดไว้ในคาบนั้น ๆ ด้วย

5. ข้อมูลที่เกี่ยวกับนักเรียนและการจัดห้องเรียน (Information about the students and the classroom circumstances)

ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการวางแผนการสอน การที่เราสามารถเรียนรู้ข้อมูลของนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น เพื่อเตรียมพร้อมกับการสอนจะทำให้เราสามารถลดช่องว่าง ระหว่างครูกับนักเรียนได้อย่างดี เช่น ถ้านักเรียนที่ผู้สอนจะต้องสอนกำลังจะเรียนจบ นักเรียนจะต้องการเรียนภาษาอังกฤษที่สามารถนำไปใช้ในการทำงานได้ เป็นต้น (Huebener, 1989:118; Gower, Phillip, and Walter, 1995: 175; Dangerfield, 1968:21; Allen, and Valette, 1977:29-33; River, 1968:372-375)

จากประสบการณ์ของข้าพเจ้าบ่อยครั้งที่นักเรียนสามารถสร้างปัญหาให้กับผู้สอนได้ เพราะนักเรียนเหล่านั้นมีทัศนคติที่ไม่ดีกับผู้สอน ทำให้เกิดความไม่อยากเรียน ซึ่งจะเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งสำหรับผู้สอน ถ้าผู้สอนไม่สามารถปรับตัวและทำลายอุปสรรคนั้นได้ (Valle, 1995:72)

Valle (1995:45-46,112) ได้เสนอว่า การจัดห้องเรียนแต่ละแบบก็มีความเหมาะสมกับการใช้เทคนิคการสอนแตกต่างกันไป เช่น ถ้าต้องการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การจัดห้องเรียนแบบเป็นแถวนั้นไม่เหมาะสม เพราะนักเรียนจะไม่สามารถมองเห็นเพื่อนที่กำลังพูดอยู่ได้ การจัดห้องเรียนแบบครึ่งวงกลมจะดีกว่า เพราะจะทำให้ นักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็นและสามารถรับฟังความเห็นของเพื่อนได้ดีกว่า ซึ่ง Valle ได้เสนอคำถามในการจัดรูปแบบห้องเรียนซึ่งจะช่วยในการ

สอนของครูฝึกหัดในสถาบันสอนภาษา AUA Language Center in Chiang Mai, Thailand ไว้ดังนี้

Classroom Arrangement

Does the setting arrangement serve the purpose of instruction?

Does seating permit the class to hear the teacher and other students?

Is the seating arrangement suitable for the classroom interaction?

6. ปัญหาที่คาดว่าจะพบ (Anticipated problem)

ในการสอนในห้องเรียนจริง ผู้สอนอาจต้องเผชิญกับปัญหาเฉพาะหน้า เพราะความไม่แน่นอนของปัจจัยที่ผู้สอนไม่สามารถควบคุมได้ เช่น ตัวนักเรียน สภาพแวดล้อม ฯลฯ แต่บางครั้งผู้สอนอาจจะคาดเดาปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นได้ก่อน Dangerfield (1986:19) ได้กล่าวถึงปัญหาที่คาดเดาในลักษณะกว้าง ๆ ครอบคลุมเนื้อหาที่จะสอนในแต่ละครั้ง ส่วนใหญ่ปัญหาที่คาดว่าจะพบ ผู้สอนจะคาดเดาจากปัญหาที่เคยเกิดขึ้นบ่อย ๆ ใน

ชั้นเรียนขณะทำการสอน หรือจากประสบการณ์ ซึ่งผู้สอนนำมาใช้

ปรับปรุงในการเตรียมแผนการสอนครั้งต่อไป การวางแผนหาทางแก้ไขก่อนที่ปัญหาจะเกิดขึ้นหรือหาทางออกเมื่อเกิดปัญหาเหล่านั้นขึ้นจริง ๆ ซึ่งจะทำให้การสอนสามารถดำเนินไปได้อย่างดี แนวทางการแก้ไข เราอาจใช้เทคนิค ทฤษฎี หรือกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามาช่วยและการที่เราสามารถจะคาดเดาปัญหาและหาทางแก้ไขเตรียมไว้ก่อนจะเป็นการช่วยประหยัดเวลาในการแก้ปัญหาและสามารถทำตามแผนการสอนได้อย่างไม่มีอุปสรรค (Huebener, 1989:119; Gower, Phillip, and Walter, 1995:175; Dangerfield, 1968:18; Allen and Valette, 1977:29-33; River, 1968: 371-375)

กล่าวโดยสรุป การทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่ผู้สอนจัดเตรียมไว้ โดยคำนึงถึงหลักความเป็นไปได้ในชั้นเรียนซึ่งผู้สอนจะต้องมีการวิเคราะห์ ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสอนและประมวลผลออกมาเป็นแผนการสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้ออกมาเป็นแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

1. สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2539. *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. Allen, E. and Valette, R. 1977. *Classroom techniques: Foreign languages and English as second Language*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.
3. Dangerfield, L. 1986. "Lesson planing" In Matthew, A., Spratt, M., and Dangerfield, L. (eds) *At the chalkface practical technique in language teaching*. Great Britain: The Bath Press, pp.18-26.
4. Gower, R., Phillips, D. and Walters. 1995. *Teaching practice handbook*. Oxford: Heinemann.
5. Huebener, T. 1989. *How to teach foreign language effectively*. New York: New York University Press.
6. Rivers, W. 1968. *Teaching foreign-Language skills*. Singapore: Toppan Printing.
7. Valle, Gallen H. 1995. *Teaching English in Asia*. California: Pacific View Press.

Song 9.55-10.00

Have word of "Noche de paz" on blackboard. Read in breath groups. Class sings, softly. Dismiss with "Feliz Navidad." (From : Huebener, T. 1989. *How to teach foreign language effectively*. New York: New York University Press. pp.129-130.)

LESSON IN DIRECT OBJECT PRONOUNS

(Spanish)

(Normal class, eight or ninth year; shortly before Christmas; 9:15 - 10.00 a.m.)

Aim

1. To teach Christmas vocabulary
2. To review articles of clothing
3. To teach direct object pronouns lo, la, los, las
4. To sing Christmas carol: "Noche de Paz"

I. Motivation 9:15-9:20

"Greetings" Conversation: weather. Nieva, La nieve.

What season? What holiday? Christmas-La Navidad (macer, nativity). "Feliz Navidad" (on board).

II. Presentation 9:20-9:30

Mention shopping show articles of clothing (review). "Que es esto" On board : Camisa, blusa, corbata, medias, sombrero, pañuelo, etc. Pupil points and asks: "Que es esto" "Ahora, vamos a hacer compras. Unas nuevas palabras: comprar, vender, tienda, el precio, Cuanto es caro, barato, quisiera, tomo." (Oral practice on these.)

III. Explanation 9:30-9:40

Object pronouns on boards : lo, la, los, las

Practice in sentences such as Lo tomo. Lo compro. Las vendo.

IV. Application 9:40-9:50

Oral exercises on object pronouns: (a) answering question, (b) translation, (c) substitution.

Meanwhile six pupils to board. (d) Dramatization : shopping scene, pupils enact at teacher's desk. "Que quiere Vd." "Adios."

(If time permits) Regalo. "Que regalo tiene Vd. Para su madre, supadre, etc." On board : pipa, juguetes, muñeca.

V. Summarization 9:50-9:55

Oral practice. Brief sentences E-S, S-E What we learned?

Assignment : make spanish Christmas card.

ตัวอย่างบันทึกการสอน

ชั้น	:	มัธยมศึกษาปีที่ 1
เนื้อหา	:	Unit 6; Lesson 26; English for a changing world
สื่อการสอน	:	รูปภาพ ของจริง บัตรคำ และแถบประโยค
ความรู้เดิม	:	ศัพท์ :hot, cold, raining, snowing, windy, stormy
โครงสร้าง	:	What about the weather ?
จุดประสงค์ที่จะสื่อสาร	:	how to telephone.

จุดประสงค์	กระบวนการเรียนการสอน		การประเมินผล
	ผู้สอน	ผู้เรียน	
1. จุดประสงค์ปลายทาง ผู้เรียนสามารถถาม ข้อมูลเกี่ยวกับอากาศ ทางโทรศัพท์ได้	การนำเสนอเนื้อหา Good morning class. How are you today? I'm fine, thank you. Sit down.	Everybody please stand up. Good morning teacher. I'm fine, thank you. And you?	
2. จุดประสงค์นำทาง	(Show a picture)		
2.1 ผู้เรียนสามารถ ออกเสียง /d/ และ /ð/ ได้	Look at this picture. Where is it? Suppose you plan to go to London next week. Tell me what you want to know before you go there.	London About the place About the weather.	
2.2 ผู้เรียนสามารถ ออกเสียงสะกดคำ และบอกความหมาย ของคำศัพท์ foggy, cloudy และ sunny ได้	Good we should know about the weather of the place we will go to. How can you find out what the weather there? Yes, we may telephone someone there to ask about the weather.	Read from the newspaper. Ask my friend in London.	
2.3 ผู้เรียนสามารถ ใช้โครงสร้าง How+verb to be + the + N? It's+adj. ได้	Today we're going to discuss the weather on the phone. First of all I want to review what we have to learn yesterday.		
2.4 ผู้เรียนสามารถ บอกความแตกต่าง ของฤดูกาลและ ลักษณะของประเทศ ต่าง ๆ ได้	(Show the picture) What about the weather ? What about the weather ? What about the weather ? What about the weather ? What about the weather ? What about the weather ? (Stick the sentence cards) Tell me the pattern of this question, please? Very Good.	It's raining. It's windy It's hot. It's cold. It's snowing. It's stormy. What + about + the + noun ? When we want to know the weather.	

จุดประสงค์	กระบวนการเรียนการสอน		การประเมินผล												
	ผู้สอน	ผู้เรียน													
	Now we are going to study some new sounds. (Stick the chart) <table><tr><td>/d/</td><td>/ð/</td></tr><tr><td>den</td><td>then</td></tr><tr><td>day</td><td>they</td></tr><tr><td>dare</td><td>there</td></tr><tr><td>Dan</td><td>than</td></tr><tr><td>dose</td><td>those</td></tr></table> Listen carefully. (Read the word in column) Now listen and repeat. Let's start new word of today. (Show the picture of foggy weather) It's foggy day. Repeat after me "foggy" (Stick the chart) There is a lot of fog neat the ground today. It's often foggy near lake in the moring. You should drive carefully when it is foggy. Read the sentence after me. What does the word foggy mean in Thai? ทำแบบเดียวกัน ในคำ clody, sunny Look at this picture. How is the weather? How is the weather? How is the weather? Could you tell me the pattern of these question? Role play (Show the picture) S1 and S2 S2 and S3 S3 and S4	/d/	/ð/	den	then	day	they	dare	there	Dan	than	dose	those	(listen) (listen and repeat) foggy Read. เต็มไปด้วยหมอก It 's foggy It 's cloudy It 's sunny. How + Verb to be + the + N? It +Verb to be + adj. S1 : How is the weather? S2 : It's sunny	
/d/	/ð/														
den	then														
day	they														
dare	there														
Dan	than														
dose	those														

(จาก : สุมิตรา อังวัฒนกุล. 2539 *วิธีสอนภาษาอังกฤษ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หน้า 235-244)

การปรับวงดนตรีไทย

นัฐพงศ์ ไสวัตร*

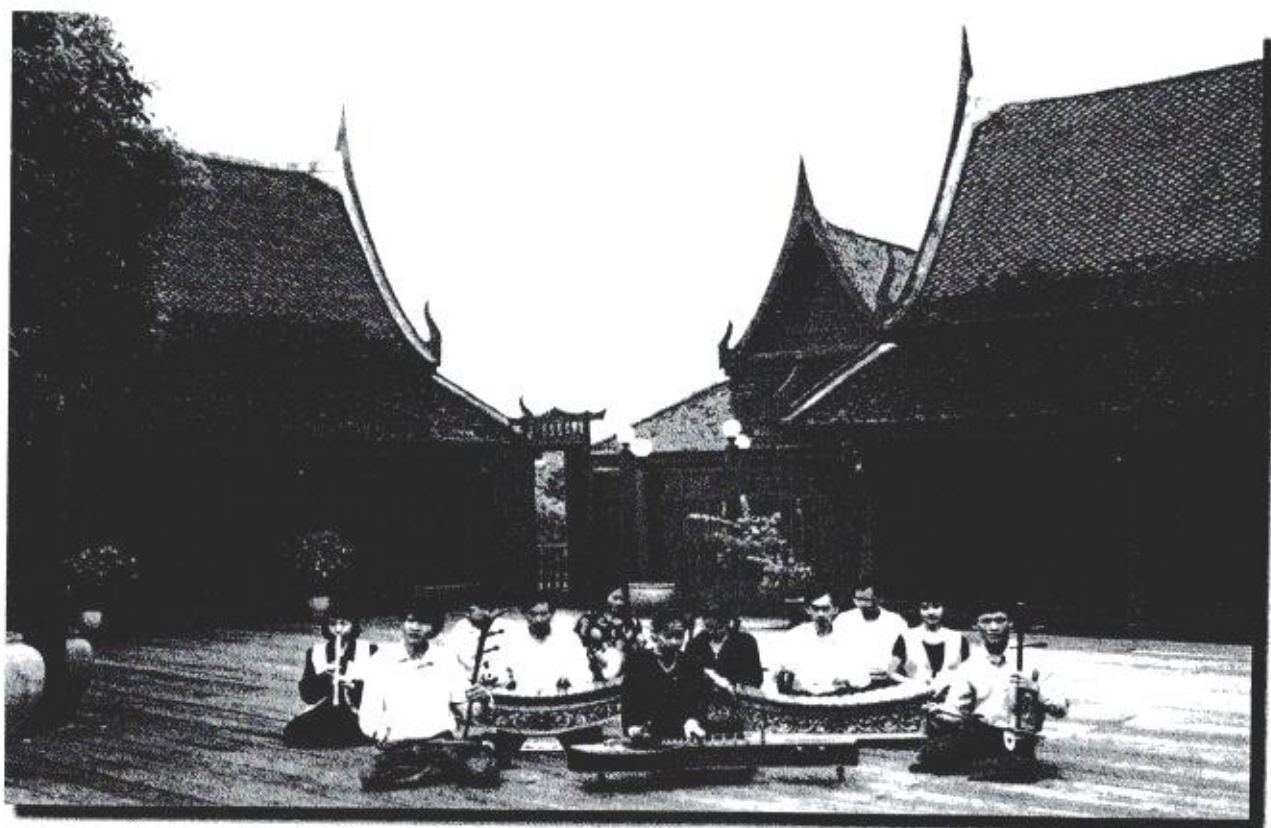
การปรับวงดนตรีไทย เป็นการปฏิบัติงานในวงดนตรีไทยวงหนึ่ง ๆ ที่มุ่งให้วงดนตรีวงนั้น ๆ มีคุณภาพในการบรรเลงดีขึ้น ลักษณะของการบรรเลงทุกส่วนในวงดำเนินไปอย่างสอดคล้องกลมกลืน เป็นไปตามความหมายและอารมณ์ของเพลง ตรงเป้าหมายของผู้ปรับวง ดังนั้นเพลงที่เกิดจากการบรรเลงรวบรวมวงซึ่งได้รับการปรับวงแล้ว จึงมีความไพเราะงดงามขึ้น แต่ความไพเราะงดงามจะสมบูรณ์หรือไม่นั้นจะต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญที่มีคุณภาพและมีความพร้อม 5 ประการ คือ เครื่องดนตรี นักดนตรี เพลง ผู้ปรับวง และผู้สนับสนุน

เครื่องดนตรีไทยเป็นองค์ประกอบส่วนแรกของการบรรเลงรวมวง หากวงดนตรีมีเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพทั้งด้านรูปลักษณ์และเสียงแล้ว การบรรเลงรวมวงก็จะมีคุณภาพมากกว่าวงดนตรีที่ปราศจากเครื่องดนตรีที่ดีคุณภาพของเครื่องดนตรีจะต้องมีลักษณะสวยงามถูกต้องตามแบบแผนและประเพณีของวงดนตรีไทย เช่น ขนาดและสัดส่วนของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นต้องเป็นไปตามกำหนดที่โบราณจารย์วางไว้ ซึ่งผ่านกระบวนการทดลองด้วยภูมิปัญญาของครุคนตรีไทยที่นับเนื่องมานานหลายชั่วอายุคน จนได้มาตรฐานว่าสอดคล้องกับคุณภาพด้านเสียง คือ เสียงของเครื่องดนตรีทุกชิ้นต้องดังกังวานแจ่มใส ถูกต้องตามระบบเสียงดนตรีไทยที่ระหว่างเสียงต้องห่างกันหนึ่งเสียงเต็ม แต่ละเครื่องมือในวงประเภทเดียวกันต้องเทียบเสียงให้ตรงกัน ไม่เพี้ยนเสียง ถ้าขนาดและสัดส่วนไม่ได้มาตรฐาน เสียงก็จะไม่ได้คุณภาพด้วย นอกจากนี้ความสวยงามด้านสีสนัของเครื่องดนตรีก็จะเสริมให้น่าชมดึงดูดใจให้น่าฟังด้วย

เมื่อมีเครื่องดนตรีแล้ว นักดนตรีและนักร้องต้องมีคุณภาพ จึงจะเกิดเสียงดนตรีที่ไพเราะได้ คุณสมบัติสำคัญของนักดนตรีไทยได้แก่ มีความรู้ในการบรรเลงและขับร้องเป็นอย่างดี เช่นรู้ว่าเพลงที่บรรเลงเป็นเพลงประเภทบังคับทางหรือดำเนินทำนอง ใช้หน้าทับอะไร อัตรารับใจ ความหมายและอารมณ์เพลงเป็นอย่างไร ทางเพลงอย่างไร เป็นต้น มีความสามารถในการประดิษฐ์เสียงบรรเลงหรือขับร้องได้จนถึงขั้นพร้อมที่จะรับการปรับวงได้ตามที่ผู้ปรับวงต้องการ นอกจากนี้นักดนตรีต้องมีความอดทน ขยันหมั่นเพียรฝึกฝนและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ มีวินัยตรงต่อเวลาทั้งต่อตนเองและต่อหมู่คณะ คุณสมบัติเหล่านี้ของนักดนตรีไทยจะต้องสร้างและสั่งสมให้เกิดขึ้นให้พร้อมก่อนรับการปรับวง

องค์ประกอบส่วนที่สามของการปรับวงคือเพลงที่จะบรรเลงสำหรับการปรับวง ผู้จัดการบรรเลงหรือผู้ฝึกซ้อมจะต้องเตรียมเพลงให้พร้อมด้านทำนองหลัก การแปลทำนองเป็นทางเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น บทร้อง และ

* หัวหน้าภาควิชาดุริยางคศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กรมศิลปากร

ทางขับร้อง แล้วจึงดำเนินการต่อเพลงและฝึกซ้อมเพลงนั้น ๆ ให้แม่นยำเป็นระยะเวลานานพอสมควรจนมั่นใจแล้ว จึงเชิญผู้ปรับวงมาปรับให้การบรรเลงเพลงนั้นไพเราะน่าฟังขึ้น

ผู้ปรับวงจะต้องมีความรู้และความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีทุกชิ้นเป็นอย่างดี หรือเรียกว่ามีความสามารถในการบรรเลงเครื่องดนตรีทุกชิ้นเป็นอย่างดี หรือเรียกว่ามีความสามารถ “รอบวง” จะต้องปรับวงเพื่อให้ นักดนตรีทุกคนบรรเลงร่วมกันอย่างกลมกลืน สอดคล้อง และมีเป้าหมายเดียวกันคือความไพเราะที่ให้อารมณ์เพลง ผู้ปรับวงจึงต้อง “รู้จักเพลง รู้จักนักดนตรี รู้จักฟัง” และ “รู้จักออกแบบ” ในการจะปรับวงดนตรีวงหนึ่ง ๆ

การรู้จักเพลงของผู้ปรับวงจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับประเภท ความหมาย หน้าทับ และอัตราชั้นของเพลง ต้องมีความรู้ความสามารถบรรเลงทำนองหลักของเพลงนั้น ๆ และสามารถแปลทำนองหลักเป็นทำนองแปลของเครื่องดนตรีทุกชิ้นได้ เมื่อแปลทำนองแล้วจะต้องสามารถประดิษฐ์ตกแต่งเสียงให้ไพเราะตามอารมณ์เพลงได้ ผู้ปรับวงจะต้องเข้าใจความหมายของเพลงได้อย่างต้องแท้

สามารถบอก อธิบาย และทำตัวอย่างให้นักดนตรี นักร้องทำตามได้ ตามศักยภาพของนักดนตรี และนักร้อง

การรู้จักนักดนตรี ของผู้ปรับวงหมายถึงรู้จักศักยภาพของนักดนตรีในวงดนตรีที่จะปรับรู้ว่ามีฝีมือแค่ไหน ความสามารถเพียงใด จุดเด่น จุดดี และจุดด้อย และข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการบรรเลงได้ก็จะทำให้การบรรเลงนั้น ๆ มีคุณภาพขึ้นมาได้ ผู้ปรับวงจะต้องเน้นเรื่องความร่วมมือเพรียงของนักดนตรี ในการเริ่มต้นบรรเลงต้องพร้อมกันทุกเสียงเสมือนเป็นสิ่งเดียวกัน บรรเลงต่อเนื่องกันไปอย่างมีแนวทำนองที่เรียบหรือ “แนวค้องเรียบ” จนถึงเสียงสุดท้ายที่บรรเลงต้องหยุดอย่างพร้อมเพรียงเช่นกัน

ขณะที่วงดนตรีบรรเลง ผู้ปรับวงจะต้องสังเกตปริมาณของเสียงที่เครื่องดนตรีทุกชิ้นบรรเลงว่าดังเท่า ๆ กันหรือไม่ โดยให้นักดนตรีทุกคนฟังเสียงของเครื่องดนตรีที่ใกล้หรือข้างเคียง หากได้ยินคนข้างเคียงบรรเลง แสดงว่าตนเองบรรเลงในปริมาณเสียงที่ไม่ดังเกินไปและพยายามให้นักดนตรี ทุกคนประดิษฐ์เสียงให้ไพเราะและดังชัดเจนถึงขนาดคมชัด เช่น ระนาดเอกต้องดีสะบัด สะตะ เสียงทุ้มปดต้องดีสองมือดังพร้อมกันและเท่ากัน เป็นต้น

การบรรเลงสามส่งและร้องรับต้องกลมกลืนกันทั้งปริมาณเสียงและแนวที่บรรเลง นักดนตรีทุกคนในวงต้องบรรเลงให้ถึงอารมณ์ของเพลง ตรงตามเป้าหมายของผู้ปรับวง ซึ่งผู้ปรับวงควรจะอธิบายให้นักดนตรี นักร้องมีความเข้าใจทุกส่วน ทุกท่อน ทุกวรรค ทุกประโยค เพื่อให้สำรรมณ์ให้สอดคล้องกับความหมายของท่วงทำนองเพลงในส่วนนั้น ๆ ผู้ปรับวงต้องกำหนดเป็นข้อตกลงให้เข้าใจกันระหว่างปรับวงกับนักดนตรีทุกคน มีภาษาท่าทางเป็นสื่อให้รู้ว่าหมายถึงอะไร นักดนตรี ทุกคนต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อกำหนดและสอดคล้องกันทุกคน

การรู้จักผู้ฟัง ผู้ปรับวงจะต้องศึกษาให้รู้เกี่ยวกับผู้ฟังว่าเป็นใคร วัยไหน และลักษณะโดยรวมเป็นอย่างไร การปรับวงก็ต้องให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่จะฟังดนตรี เช่น ถ้าเป็นการปรับวงเพื่อประกวด ก็ต้องศึกษาว่ากรรมการตัดสินเป็นผู้ฟังการปรับวงจึงต้องยึดหลักการศึกษา

ถึงความถูกต้องเป็นเกณฑ์ก่อนแล้วจึงปรับให้ไพเราะภายหลัง ผู้ปรับวงจะต้องรู้จักออกแบบการปรับวงให้เหมาะสมกับวงดนตรีแต่ละวง ซึ่งต้องดูภาพรวมของวงดนตรีนั้น ๆ ก่อน เปรียบเสมือนอาชีพนักออกแบบเครื่องแต่งกายจะต้องดูบุคลิกลักษณะของนางแบบหรือนายแบบก่อนจึงจะออกแบบให้เหมาะสมสำหรับบุคคลนั้น ๆ ผู้ปรับวงจึงต้องรู้จักเพลง รู้จักนักดนตรี และรู้จักผู้ฟังให้ดี จึงจะสามารถออกแบบการปรับวงได้

นอกจากองค์ประกอบสำคัญของการปรับวง คือ เครื่องดนตรี นักดนตรี เพลง และผู้ปรับวงแล้ว ผู้ปรับวงจะต้องมีผู้สนับสนุนในการดำเนินงานซึ่งได้แก่ผู้สนับสนุนงบประมาณ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง (เฉพาะนักดนตรีที่เป็นนักเรียน นักศึกษา) และสนับสนุนปัจจัยด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งทั้งหมดนี้จะต้องประสานงานกันให้การดำเนินงานฝึกซ้อมและการปรับวงเป็นไปด้วยดี

ดังนั้นการปรับวงดนตรีไทยจึงเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน โดยย่อคือขั้นแรกต้องเลือกสรรเครื่องดนตรีที่มีคุณภาพ นักดนตรีที่มีคุณภาพ และเพลงที่มีคุณภาพ ขั้นตอนที่สอง ให้นักดนตรีในวงทุกคนต้องแก้ไขจุดด้อยและเน้นจุดเด่น แล้วทำภาพรวมการบรรเลงให้ดีขึ้น ขั้นที่สาม ผู้ปรับวงต้องฝึกซ้อมให้นักดนตรี บรรเลงจุดเด่นของตนโดยทำซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ และหากแก้ไขข้อบกพร่องไม่ได้ ก็ให้กลบเกลื่อนข้อบกพร่องหรือจุดด้อยเท่าที่ทำได้ และขั้นสุดท้ายผู้ปรับวงจะต้องมีความอดทน เสียสละมีความมั่นใจ และรู้จักแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า โดยเฉพาะพัฒนาความรู้ความสามารถในการบรรเลงของนักดนตรีในระดับ “หนูทำได้” เป็นระดับ “หนูทำเป็น”